

→ En anders zo thuis mogelijk...

"Je kunt de omgeving niet uit de jongere halen"

In Nederland is een duidelijke koerswijziging zichtbaar van minder residentiële jeugdhulp naar intensievere ambulante ondersteuning voor kinderen en jongeren met een licht verstandelijke beperking en (ernstige) gedragsproblemen en hun ouders. Het antwoord van Koraal op deze ontwikkeling is de Strategie Jeugd. In deze strategie gaat het om het bieden van perspectief, herstel en veerkrachtversterking: het liéfst thuis. En anders zo thuis mogelijk. Ook in de toekomst blijven we dus met opnames werken als dat het beste is voor jongeren en hun ouders. Daarbij gaan we deze ondersteuning op een andere manier inzetten en vormgeven dan we nu doen. In de serie 'En anders zo thuis mogelijk' vertellen collega's uit onze residentiële jeugdhulp hoe zij naar de toekomst kijken.

→ Willem van de Pas

Willem van de Pas werkt als begeleider op Schoolweg 11, een leefgroep op het terrein van Koraal-locatie De Hondsborg in Oisterwijk. "Ik werk hier al 13 jaar", vertelt hij. "Op verschillende groepen, maar altijd met kinderen met een verstandelijke beperking, gedragsproblemen en bijkomende

psychiatrische problemen. Bij De Hondsborg zijn we vooral bezig met observatie en diagnostiek. Jongeren verblijven hier kortdurend, meestal twaalf maanden. In dat jaar onderzoeken we - samen met de ouders - wat er aan de hand is. De jongeren maken deel uit van de leefgroep, maar wonen in hun

eigen appartement. Daardoor hebben ze ook hun privacy." Op de leefgroep waar Willem werkt, is er veel aandacht voor het scheppen van een betrouwbare, veilige omgeving. "Als een jongere zich op zijn gemak voelt, is er tijd om na te denken en te werken aan onderwerpen die lastig zijn. We werken

Willem van de Pas: "Ik denk echt dat de kans heel klein is dat er iets verandert als je de omgeving en ouders niet betreft."

vanuit een systemische benadering. Al voordat een jongere bij ons komt wonen, leggen we contact met het gezin. Dan brengen we in kaart wie belangrijke personen zijn in de omgeving van de jongere. Later gaan we dan samen kijken welke rol iedereen heeft."

Buurvrouw

Willem licht het toe aan de hand van een voorbeeld: "Op dit moment begeleiden we een jongen in zijn thuissituatie. Soms is het daar erg spannend. Maar hij heeft een buurvrouw die goed naar hem kan luisteren. Dus hebben we geregeld dat hij bij die buurvrouw kan aankloppen wanneer er spanningen zijn. Die tussenkomst werkt dan als een soort van reset-moment. De buurvrouw in kwestie kwam in beeld toen we de omgeving samen in kaart brachten. De aanwezigheid van zo iemand vind je meestal niet in een officiële rapportage."

Successen

"Ik denk echt dat de kans heel klein is dat er iets verandert wanneer je de omgeving en de ouders niet betreft", zegt Willem. "Een jongere komt uit zijn gezin, is daar opgegroeid en is daar gevormd. Het is heel raar als je denkt dat je de omgeving uit de jongere kunt halen. Dus als de omgeving niet verandert, dan verandert de jongere ook niet. 'Het liefst thuis', daarmee

sla je de spijker op zijn kop. Dat beantwoordt namelijk de wens van de jongere, zijn ouders en ook die van mij als begeleider. Ik hoop dat wij ons als groepsbegeleiders hierin steeds verder gaan ontwikkelen. Dat we nog meer met ouders samen gaan doen. Ik zou dolgraag willen dat de successen die we nu op de groep boeken ook meer de successen van thuis en het gezin worden."

Traumabril

Trauma Informed Care is één van de pijlers onder de nieuwe strategie jeugd van Koraal. Voor Willem is dat bekend terrein: "Als iemand bij ons komt wonen, dan zoeken we uit of er dingen zijn gebeurd die ingrijpend zijn of trauma hebben veroorzaakt. Als duidelijk is dat er trauma speelt, dan kijken we naar het gedrag door een 'traumabril' om te kunnen begrijpen waarom iemand bepaald gedrag laat zien. Soms kunnen jongeren heel duidelijk vertellen over traumatische gebeurtenissen, maar ze kunnen ook zonder woorden overbrengen dat ze nog steeds last hebben van ingrijpende gebeurtenissen. Bijvoorbeeld door overal voor te vluchten of zichzelf telkens in gevaar te brengen."

Beschikbaarheid

"Als begeleider moet je daar vooral begrip voor hebben en dat uitspreken", zegt Willem.

"Je moet het zeker niet direct afwijzen of veroordelen. En ook al heb je de neiging om direct in te gaan op het trauma en er veel naar te vragen; mijn ervaring is dat dit niet goed werkt. Wij stralen vooral beschikbaarheid uit, zodat een jongere voelt dat wij er voor hem zijn wanneer hij klaar voor is om zijn ervaring te delen. We volgen als het ware de behoefte van de jongere. En daar

spelen we professioneel op in zonder te forceren."

Kalm brein

"Als ik weet dat een jongere in zijn verleden agressie heeft meegemaakt, dan let ik heel erg op mijn houding. Zelfinzicht is in dat geval ook belangrijk. Als begeleider mag je het normaal vinden dat - als een cliënt boos

is - je dit in je eigen lichaam voelt en dat je hart even sneller klopt. Het is belangrijk dat je dit soort dingen nabespreekt met je team: wat was je plan en waarom moest je het plan aanpassen? In mijn ogen is een kalm brein hierbij belangrijk, zodat je rust kunt brengen in onrustige situaties."

Kennis bijspijkeren

"In brede zin geldt dat groepsbegeleiders vooral goed zorgen voor de jongeren en vaak vergeten voor zichzelf te zorgen", haalt Willem aan. "En bij zorgen voor jezelf hoort ook het bijspijkeren van kennis. Ik zie dat veel collega's na een drukke dienst nog even snel dat belmoment willen doen met ouders... en daarna nog even snel die rapportage willen schrijven, gevolgd door een gesprek met die collega die het moeilijk heeft. Scholing - waarvan je misschien pas over een jaar de resultaten ziet - komt dan echt op de laatste plaats. Als je van ons verwacht dat we ons verdiepen in nieuwe kennis, dan moet dat gepaard gaan met de juiste randvoorwaarden."

Hetzelfde doel

Willem besluit: "Ik ben er trots op wanneer we samen met de jongeren succes boeken. En dan ben ik vooral trots op ons team, want successen realiseer je alleen als iedereen hetzelfde doel nastreeft." ■